

Nem kifogásolható a mentőszolgálat orvosának az eljárása, ha a balesetben agysérülést szenvedett beteget közvetlenül a CT-vizsgálat elvégzésére kijelölt gyógyintézménybe szállítja, ha az akkor ügyeletes intézményben ilyen készülék nem működik (1959. évi IV. törvény 339. §; 1972. évi II. tv. 43. §).

A felperesek 14 éves gyermeke, H. P. M. 1996. november 7-én a déli órákban közlekedési baleset során súlyos sérüléseket szenvedett, amikor kerékpárjával tehergépkocsinak ütközött. A balesetet követően az I. r. alperes mentőszolgálat a III. r. alpereshez szállította a CT-vizsgálat elvégzése végett, mert az ügyeletes cs.-i kórház - a II. r. alperes jogelődje - akkor, működő CT-készülékkel nem rendelkezett. A III. r. alperes orvosai a CT-vizsgálatot elvégezték, majd az I. r. alperes a cs.-i kórházba szállította a sérült gyermeket. A II. r. alperes orvosai megállapították, hogy a diffúz agysérülésre tekintettel műtetre nincs lehetőség. A gyermek másnap reggel, 1996. november 8-án 9 óra 30 perckor meghalt.

A felperesek a keresetükben vagyoni és nem vagyoni káraik megfizetésére kérték az alperesek egyetemleges kötelezését. Az I. r. alperes kártérítési felelősségét arra alapították, hogy a mentőautó késedelmesen érkezett a helyszínre, nem olyan gyógyintézetbe szállította a gyermeket, ahol CT-készülék van és a koponyaműtét elvégzéséhez szükséges feltételek is adottak, ráadásul előzetes traumatológiai beutaló nélkül, közvetlenül szállította a gyermeket a III. r. alpereshez CT-vizsgálat elvégzése végett. Az idővesztés, a ki nem jelölt traumatológiai ellátás hiánya hozzájárult a gyermek halálához. A II. r. alperes esetében arra hivatkoztak, hogy a CT-eredmény birtokában haladéktalanul meg kellett volna kezdeni a koponyaműtétet és megkísérelni az életveszély elhárítását akkor is, ha attól nagyon kevés eredményt várhattak. Ehelyett a II. r. alperes orvosai látszatintézkedéseket végeztek, így a műtét elmulasztásával maguk is hozzájárultak a gyermek halálához. A III. r. alperes kártérítési felelősségét pedig arra alapították, hogy mulasztottak az orvosai, amikor a CT-vizsgálatra elő nem készített beteget átvették, ugyanis nem volt joguk fogadni a bejelentkezett mentőszolgálatot, és közölni kellett volna, hogy a CT-vizsgálat után nem képesek a beteg ellátására. Mulasztottak akkor is, amikor nem operálták meg nyomban a beteget, ha erre lehetőségük volt, ha pedig nem, akkor másik megfelelő, közeli, és idegsebészettel ellátott kórházba kellett volna szállíttatniuk. Az alperesek egymásra épülő jogellenes ténykedése következtében halt meg a gyermekük, holott az élete az azonnali koponyaműtéttel nagy valószínűséggel megmenthető lett volna. Az alperesek azonban megsértették az egészségügyről szóló, akkor hatályban volt, 1972. évi II. törvény 43. §-ának (2) bekezdésében foglaltakat.

Az alperesek és a pernyertességük érdekében beavatkozók a kereset elutasítását kérték. Az I. r. alperes arra hivatkozott, hogy a 12 óra 10 perckor történt bejelentés után egy perc múlva riasztották a rohamkocsit és 12 óra 12 perckor kivonult a mentőegység, 12 óra 25 perckor érkezett a helyszínre és az életveszélyes sérültet 35 percig a helyszínen látták el, hogy szállítható állapotba kerüljön. Az agysérülésre tekintettel CT-vizsgálatra volt szükség, a készülék pedig az akkor ügyeletes kórházban nem működött, ezért vitték a gyermeket a III. r. alpereshez, mint a CT-vizsgálat elvégzésére kijelölt és ügyeletes kórházba. Éppen a gyermek érdekében jártak el, amikor előzetes beutaló nélkül, a III. r. alperessel egyeztetve, a soron kívüli CT-vizsgálat elvégzése érdekében közvetlenül oda szállították.

A II. r. alperes azzal védekezett, hogy a baleset időpontjában működő CT-készülékkel nem rendelkezett, ezt be is jelentették, ezért történt a III. r. alperes kijelölése az ilyen vizsgálatok elvégzésére. Ennek a vizsgálatnak az eredménye alapján a baleseti ügyelethen az orvoscsoport megállapította, hogy a gyermek állapota műtéti beavatkozással nem javítható, bár a műtét elvégzéséhez minden feltétel adott volt. Az idegsebészeti konzilium alapján döntöttek úgy, hogy műtetre nincs lehetőség, ezért a műtéten kívüli beavatkozásokat haladéktalanul elvégezték, majd a gyermeket az intenzív osztályra helyezték, ahol oxigént és gépi lélegeztetést alkalmaztak, valamint a szükséges gyógyszeres kezelést.

A III. r. alperes arra hivatkozott, hogy CT-ügyeletesként végezte el a vizsgálatot, azt a beteg érdekében nem utasíthatta vissza akkor sem, ha előzetes beutaló nem állt rendelkezésre. Abban a kérdésben, hogy a CT-vizsgálat eredménye alapján szükség van-e operációra, nem neki kellett döntenie. Arról sem rendelkezhetett, hogy a vizsgálat után a beteget hová szállítsák.

Mindhárom alperes úgy nyilatkozott, hogy a kártérítés feltételei nem állanak fenn, ezért a kereset elutasítandó. A bíróság jogerős ítéletével elutasította a keresetet.

Tényként megállapította, hogy az I. r. alperes haladéktalanul, az akkori ügyeleti beosztásnak megfelelően, a CT-vizsgálat elvégzésére képes III. r. alpereshez szállította a beteget. Azt nem dönthette el, hogy a későbbiekben szükség van-e operációra, és annak a feltételei fennállnak-e. A határozat indokolása szerint a felperesek nem bizonyították,

hogy az I. r. alperes jogellenesen, vagy felróhatóan járt el, így a gyermek halála és az I. r. alperes tevékenysége között az okozati összefüggés nem állapítható meg.

A II. r. alperes kártérítő felelősségét sem állapította meg, mert - az indokolás szerint - a felperesek nem bizonyították, hogy a II. r. alperes nem volt képes az agyműtét elvégzésére, vagy képes volt ugyan, de azt jogellenesen és felróhatóan, a szakmai szabályokat megsértve nem végezte el. A szakértői vélemény alapján bizonyítottan látta, hogy az agysérülés diffúz voltára figyelemmel szükségtelen és értelmetlen lett volna a műtét elvégzése, és nem akadályozta volna meg a gyermek halálát. A II. r. alperes tevékenysége és a gyermek halála között az okozati összefüggés nem állapítható meg.

A III. r. alperessel szembeni keresetet azért utasította el, mert a felperesek nem bizonyították, hogy a CT-vizsgálatot jogellenesen végezte el, és felróhatóan járt el akkor, amikor nem utasította el a vizsgálatot, és nem irányította a beteget másik intézménybe.

A jogerős ítélet ellen a felperesek nyújtottak be felülvizsgálati kérelmet és arra hivatkoztak, hogy az elsőfokú bíróság tévesen értelmezte és alkalmazta a bizonyítási teher szabályait, amennyiben a felróhatóság bizonyítását is az ő kötelezettségüké tette. A tényállás ezért feltáratlan, a másodfokon eljáró bíróság pedig a rendelkezésre álló bizonyítékokat így nem értékelhette az 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 206. §-ának (1) bekezdése szerint. Emellett a másodfokú bíróság megsértette a Pp. 221. §-ának (1) bekezdése szerinti indokolási kötelezettségét is, amikor nem tért ki a fellebbezésben foglaltakra és az ítéletéből nem állapítható meg, hogy az ott kifejtetteket miért tartja alaptalannak. Nem foglalkozott a másodfokú bíróság a boncjegyzőkönyv tartalmával és dr. B. I. kórboncnok tanúvallomásában foglaltakkal, amely az egyéb bizonyítékokkal ellentétben áll, és figyelmen kívül hagyta a szakértő szakkonzulensének véleményét is, amely egyértelműen bizonyítja az alperesek jogellenes, felróható károkozását. Kérték a jogerős ítélet megváltoztatását és az alperesek kártérítési felelősségének közbenső ítélettel való megállapítását. Perköltség igényük nem volt.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelem előzetes megvizsgálása során hozott határozatával a felülvizsgálati eljárás lefolytatását elrendelte.

Az alperesek és az I. r. alperes beavatkozója a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérték, a felülvizsgálati eljárás költségeire nem tartottak igényt.

Az Alkotmánybíróság 42/2004. (XI. 9.) AB határozatát követően a Legfelsőbb Bíróság csak abban a kérdésben foglalhatott állást, hogy a jogerős határozat a Pp. 270. §-a (2) bekezdésének hatályos rendelkezése szerint a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból az ügy érdemi elbírálására kihatóan jogszabálysértő-e.

A felperesek kártérítési igényt érvényesítettek, ezért az 1959. évi IV. törvény 339. §-ának (1) bekezdése szerinti anyagi jogi felelősségi szabály határozza meg, hogy a Pp. 164. §-ának (1) bekezdése szerinti eljárási szabály folytán mely tények tekintetében, kit terhel a bizonyítási kötelezettség. Ehhez képest a felpereseknek azt kellett bizonyítaniuk, hogy a gyermekük halála - és az ő károsodásuk - az alperesek jogellenes magatartásának a következménye, és csak e bizonyítás sikere esetén jöhet szóba az alperesek kártérítési felelősség alóli mentesülése, az őket terhelő bizonyítással, miszerint magatartásuk nem volt felróható.

A bíróságoknak ezért elsődlegesen abban a kérdésben kellett állást foglalniuk, hogy a felperesek bizonyították-e: a gyermekük halála az alperesek - vagy bármelyikük - jogellenes magatartására vezethető vissza. A felperesek e körben a tényállításaikat a boncolást végző egyik orvos, dr. B. I. személyes meghallgatásán elmondottakra, mint „perdöntő” bizonyítékokra alapították, és a felülvizsgálati eljárásban is ennek tulajdonították döntő jelentőséget.

A bizonyítékok értékelése körében nem hagyható figyelmen kívül, hogy a holtest boncolását két személy végezte, és együttesen adtak írásbeli véleményt, amelytől most a perben dr. B. I. úgy tért el, hogy a gyermek koponyasérüléséről olyan állítást tett - nevezetesen, hogy volt benyomatos koponyacsonttörése - amelyet korábban a kettejük által adott írásbeli szakvélemény nem tartalmazott. A boncolást végző másik orvos tanúkénti kihallgatása nem történt meg, dr. B. I. pedig utóbb elfogultságot jelentett be, de ennek az okáról, valamint a szakvélemény megváltoztatásának, kiegészítésének okáról érdemben nem nyilatkozott. A tárgyaláson tett szakmai jellegű állításait - miszerint önmagában egy reflex-kalapáccsal és pupilla-lámpával való vizsgálat elegendő a műtėti indikációra - cáfolták a szakmai vélemények, miként azt is, hogy a CT-vizsgálatnak alig van jelentősége. A mentőhálózat és az ügyeleti rendszer működésének a véleményezése pedig amúgy sem tartozik a boncolást végző orvos jogkörébe. Ilyen előzmények után, a bizonyítás egyéb anyagával merőben ellentétes szakmai álláspontja nem alkalmas a felperesek tényállításának bizonyítására. Ebből következően - a bizonyítás anyagának értékelése alapján - aggály nélkül megállapítható: a gyermek halálának közvetlen oka az őt ért baleset volt, mert olyan, az élettel össze nem egyeztethető agysérülést szenvedett, amelynek következtében az élete nem volt megmenthető. Ehhez képest a felperesek által az alperesek terhére rótt, és nem is bizonyított egyéb hibáknak nincs jelentőségük.

Az I. r. alperes késedelmes helyszínre érkezése, időbeli mulasztása nem állapítható meg, az pedig nem kifogásolható, sőt éppen a sérült gyermek érdekében helyeselhető, hogy az ügyeletes kórháztól való beutaló kikérése helyett, előzetes egyeztetés és sürgős vizsgálat kérése mellett közvetlenül a III. r. alpereshez vitte a gyermeket CT-

vizsgálatra. A gyermek agysérülésére figyelemmel éppen a felperesek által hiányolt beutaló beszerzése okozott volna jelentős idővesztéséget.

Az ügyeleti rendszer megfelelőségének megítélése nem az e perre tartozó kérdés. Tény azonban, hogy a baleset időpontjában ügyeletes cs.-i kórház mindenre felkészült intézmény, és a mentőorvos egyedi döntése alapján az ügyeleti rendszertől való eltérés nem várható el, mert a rendszerből következően másnál nem fogadják a beteget. Az nem kifogásolható, hogy a II. r. alperes ügyeletes kórházként nem maga kérte a CT-vizsgálatot, a gyermek agysérülésére tekintettel pedig a III. r. alperes által elvégzett CT-vizsgálat traumatológiai előkészítés nélkül is elvégezhető, megfelelő diagnózis megállapítására alkalmas volt. A vizsgálat a gyermek diffúz agysérülését mutatta, amely operálhatatlanná és menthetetlenné tette. Nem kellett és nem is lehetett a koponyát megnyitó műtétet végezni, mert ennek orvosi oka nem volt, és a túlnyomás megszüntetése helyett az agyállomány kitüremkedését okozta volna.

A III. r. alperes a CT-vizsgálat szempontjából ügyeletesként helyesen járt el, amikor az adott esetben előkészítés nélkül, soron kívül elkészítette a felvételt. Ott a műtét elvégzésére nem volt lehetőség.

Miután a felperesek az őket terhelő bizonyítási kötelezettségnek nem tudtak sikerrel eleget tenni, az alperesek kártérítési felelősség alóli mentesülésének a kérdése szóba sem jöhet.

A jogerős ítélet - amellyel, hogy a bizonyítási teher szabályait tévesen hívta fel - eljárási szabályt is sértett, mert a Pp. 221. §-ának (1) bekezdése szerinti indokolási kötelezettségnek nem tett eleget. Erre alappal hivatkoztak a felperesek a felülvizsgálati kérelmükben, ám ennek ellenére a jogerős ítélet érdemben helyes, mert az eljárási szabálysértés az ügy érdemi elbírálására nem hatott ki. A rendelkezésre álló bizonyítási anyag elegendő, és alkalmas volt a keresetet elutasító jogerős döntés megalapozottságának a megállapítására.

A kifejtettekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta. (Legf. Bír. Pfv. III. 20.163/2005. sz.)